ISSN 2078-6794. Вісник Львівського університету. Серія мист-во. 2026. Вип. 28. С. 148–159
Visnyk of the Lviv University. Series Art Studies. Issue 28. P. 148–159

УДК 351.85:008
DOI: http://dx.doi.org/10.30970/vas.28.2026.148-159

РОЛЬ КУЛЬТУРНИХ КРЕАТИВНИХ ПОСЛУГ У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

Оксана ГНАТКОВИЧ

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-5447-2551
Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра соціокультурного менеджменту,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79008
e-mail: oksana.hnatkovych@lnu.edu.ua

Людмила БЕЛІНСЬКА

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4716-6011
Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра соціокультурного менеджменту,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79008
e-mail: lyudmyla.belinska@lnu.edu.ua

Досліджено роль культурних креативних послуг як важливого чинника формування сучасного соціокультурного середовища в умовах європейської інтеграції, цифрової трансформації та післявоєнного відновлення України. Обґрунтовано актуальність розвитку культурних і креативних індустрій як складової креативної економіки, що забезпечує створення доданої вартості, нових робочих місць, розвиток людського капіталу та підвищення конкурентоспроможності держави. Проаналізовано наукові підходи до визначення сутності культурних креативних послуг, їх основних функцій та впливу на соціальну згуртованість, культурну ідентичність і сталий розвиток територіальних громад. Охарактеризовано сучасний стан сфери культурних креативних послуг в Україні, визначено наслідки повномасштабної війни для функціонування закладів культури, розвитку креативних індустрій і трансформації форматів надання культурних послуг. Наведено статистичні дані щодо внеску креативних індустрій в економіку України, проаналізовано тенденції цифровізації культурної сфери та зростання ролі міжнародної грантової підтримки. Розглянуто досвід країн Європейського Союзу щодо розвитку культурних кластерів, реалізації програми Creative Europe, застосування сучасних моделей публічного управління та підтримки креативного підприємництва. Визначено перспективні напрями модернізації системи публічного управління сферою культурних послуг в Україні, серед яких удосконалення нормативно-правового забезпечення, цифровізація діяльності закладів культури, розвиток державно-приватного партнерства, підтримка культурних проєктів,

© Гнаткович Оксана, Белінська Людмила, 2026

інтеграція до європейського культурного простору та підготовка фахівців із культурного менеджменту. Наукова новизна дослідження полягає у комплексному обґрунтуванні ролі культурних креативних послуг як стратегічного ресурсу соціокультурного розвитку держави та визначенні сучасних механізмів їх ефективного функціонування в умовах воєнних викликів і післявоєнного відновлення. Практичне значення результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій органами державної влади, органами місцевого самоврядування, закладами культури та суб'єктами креативних індустрій під час розроблення стратегій розвитку культурної сфери, програм підтримки креативної економіки та реалізації політики сталого розвитку територіальних громад.

Ключові слова: культурні послуги, креативні індустрії, соціокультурне середовище, культурні проєкти, культурна політика, цифровізація, європейська інтеграція.

Постановка проблеми. Культура є одним із фундаментальних чинників розвитку будь-якого суспільства. Саме вона формує систему цінностей, визначає рівень соціальної згуртованості населення, забезпечує передання історичної пам'яті, сприяє розвитку людського потенціалу та є важливим інструментом зміцнення національної ідентичності. У XXI ст. культуру дедалі більше розглянуто не лише як духовну складову життя суспільства, а й як потужний ресурс економічного розвитку, інноваційної діяльності та міжнародної конкурентоспроможності держав.

Сучасний розвиток світової економіки характеризується стрімким зростанням ролі культурних креативних індустрій, які визначаються як перелік видів економічної діяльності, що мають потенціал до створення доданої вартості та робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження, а їх продукти та послуги є наслідком індивідуальної творчості, навичок і таланту [5]. Саме вони стимулюють розвиток малого та середнього бізнесу, генерують понад 6,1 % світового валового внутрішнього продукту та забезпечують зайнятість десятків мільйонів людей [15]. Креативність, знання і доступ до інформації все частіше є потужними двигунами, які стимулюють розвиток провідних економік світу.

Для України питання розвитку культурних креативних індустрій також має особливе значення. Адже вони будуть своєрідними драйверами трансформаційних процесів у післявоєнному соціально-економічному розвитку українського суспільства завдяки створенню привабливого інвестиційного клімату. Уже зараз такі процеси відбуваються з урахуванням перспектив інтеграції до європейського гуманітарного простору. Причому акцентовано на національному культурному просторі, ефективному використанні творчого потенціалу українських митців в інтересах суспільства, збереженні національної історико-культурної спадщини.

Особливої актуальності набуває необхідність формування ефективної системи публічного управління культурними креативними послугами, яка забезпечуватиме рівний доступ громадян до культурних благ, розвиток творчого потенціалу населення, підтримку культурного підприємництва та інтеграцію українського культурного простору до європейської спільноти.

Війна суттєво вплинула на функціонування культурної сфери, однак водночас продемонструвала її важливість як інструменту підтримки соціальної стійкості, консолідації громадян та збереження національної культурної спадщини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку культурних креативних індустрій, культурної політики та публічного управління культурною сферою є предметом дослідження багатьох українських і зарубіжних вчених.

Теоретичні основи креативної економіки були сформовані у працях Д. Гокінса [17], який одним із перших визначив творчість як економічний ресурс, що створює нову додану вартість. Значний внесок у розвиток теорії креативного класу зробив Р. Флорида, який довів, що саме творчий людський капітал є головним чинником економічного розвитку сучасних міст і держав [13]. Вагомими є також праці Ч. Лендрі [18], присвячені розвитку креативних міст, Д. Хезмондхалша [16], який досліджував культурні індустрії як сектор економіки, Ф. Бенхама [14], який розкрив економічні аспекти функціонування культури, та Д. Тросбі [19]. Останній запропонував концентрично-кругову модель, яка дає підстави розглядати культурні індустрії як такі, що мають у своїй основі творення та поширення креативних ідей, втілюють у собі інтелектуальну власність та насичені символічною значущістю.

Серед українських учених питання культурної політики досліджували С. Задворний [4], Ю. Ковбасюк [8], В. Малиновський [6], А. Ревко [9], О. Руденко [10], С. Телешун [11] та ін.

Водночас сучасні виклики, пов’язані з цифровізацією, розвитком територіальних громад та післявоєнним відновленням України, потребують подальших наукових досліджень щодо ролі культурних креативних послуг у формуванні соціокультурного середовища.

Метою статті є комплексне дослідження ролі культурних креативних послуг у формуванні сучасного соціокультурного середовища, визначення їхнього впливу на розвиток людського капіталу, соціальної згуртованості та культурної ідентичності, а також обґрунтування напрямів удосконалення механізмів публічного управління розвитком сфери культурних послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Культурні послуги є невід’ємною складовою системи суспільних послуг, спрямованих на задоволення духовних, освітніх, творчих та інформаційних потреб населення. Вони охоплюють широкий спектр діяльності, пов’язаної зі створенням, збереженням, поширенням та популяризацією культурних цінностей.

Відповідно до Закону України “Про культуру” [3], культурні послуги охоплюють діяльність бібліотек, музеїв, театрів, концертних організацій, мистецьких шкіл, закладів клубного типу, культурно-освітніх центрів, архівів та інших установ, що забезпечують реалізацію культурних прав громадян.

Однак розвиток цифрової економіки суттєво розширив традиційне розуміння культурних послуг. У сучасних умовах дедалі більшого поширення набувають культурні креативні послуги, що базуються на використанні інтелектуального капіталу, творчого потенціалу та цифрових технологій. До них належать діяльність у сферах дизайну, реклами, архітектури,

аудіовізуального мистецтва, музичної індустрії, видавничої справи, цифрового контенту, комп'ютерних ігор, моди, анімації та культурного туризму.

Культурні креативні послуги мають комплексний характер і виконують низку взаємопов'язаних функцій: культурну, соціальну, економічну, освітню, виховну, інтеграційну та комунікативну. Їх розвиток сприяє формуванню інноваційної економіки, підвищенню рівня зайнятості населення, зміцненню соціального капіталу та покращенню якості життя громадян. За оцінками Міністерства культури та інформаційної політики України та аналітичних досліджень Українського культурного фонду (УКФ) культурні креативні індустрії до початку повномасштабної війни забезпечували близько 4 % валового внутрішнього продукту України та створювали понад 350 тис. робочих місць, функціонувало понад 100 тис. суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з культурними та креативними індустріями [12].

За час повномасштабної війни культурні креативні послуги в Україні зазнали суттєвих змін. Частина театрів, музеїв, бібліотек і клубних закладів тимчасово припинила роботу; у прифронтових областях значну кількість закладів було евакуйовано або закрито. Станом на 2024 рік підтверджено пошкодження понад 470 об'єктів культурної спадщини, серед яких музеї, історичні будівлі, пам'ятки архітектури, релігійні споруди, бібліотеки, меморіальні комплекси [21]. Значна частина культурних послуг перейшла в дистанційний формат. Саме під час війни найбільш активно розвивалися онлайн-виставки, цифрові музеї, віртуальні екскурсії, електронні бібліотеки, цифрові архіви, онлайн-концерти, освітні культурні платформи. За оцінками Міністерства культури, більшість національних музеїв створили цифрові каталоги своїх колекцій. Порівняльну характеристику формату надання креативних послуг в Україні наведено у табл. 1.

Культурна сфера демонструє високий рівень адаптивності завдяки цифровізації послуг та міжнародній підтримці. Після початку війни головними донорами культурної сфери стали UNESCO, House of Europe, Creative Europe, USAID, British Council, Goethe-Institu, European Endowment for Democracy.

Важливою є також активна участь територіальних громад у реалізації культурних проєктів, які забезпечують доступність культурних послуг для всіх категорій населення незалежно від місця проживання, віку, рівня доходів чи фізичних можливостей. Саме тому одним із головних принципів сучасної культурної політики є принцип інклюзивності, який передбачає створення рівних можливостей для участі громадян у культурному житті. Особливу роль відіграють бібліотеки нового покоління, музеї, театри, мистецькі простори, культурні хаби, центри сучасного мистецтва, громадські культурні центри, творчі майстерні та креативні кластери. Вони перетворюються із традиційних закладів культури на багатофункціональні соціальні простори, де поєднуються культурна, освітня, комунікаційна та інноваційна діяльність. У сучасних умовах вони також виконують важливу психологічну функцію. Під час кризових явищ, соціальних потрясінь або воєнних конфліктів культура допомагає людям адаптуватися до нових умов, підтримує емоційну стійкість та сприяє відновленню соціальних зв'язків.

У сучасних територіальних громадах культуру дедалі більше розглядають як стратегічний ресурс місцевого розвитку. Реалізація культурних проєктів сприяє активізації громадянської участі, розвитку туризму, залученню інвестицій, створенню нових робочих місць та формуванню позитивного іміджу території.

Особливого значення набуває розвиток креативних просторів, культурних кластерів, арт-резиденцій, мистецьких фестивалів, культурних маршрутів та центрів сучасного мистецтва. У багатьох українських громадах саме культурні проєкти стали каталізаторами соціально-економічного розвитку. Вони сприяють формуванню локальної ідентичності, збереженню історико-культурної спадщини та активізації співпраці між владою, громадськістю та бізнесом. Такі підходи сформували стратегічні візії розвитку сфери культурних послуг в Україні (рис. 1).

Рис. 1. Стратегічні візії розвитку сфери культурних послуг в Україні *
**Джерело: розробка авторів на основі [1].*

Розвиток культурних креативних послуг є одним із пріоритетних напрямів культурної політики Європейського Союзу. У країнах ЄС культуру розглядають не лише як сферу духовного життя суспільства, а й як важливий сектор економіки, що забезпечує створення робочих місць, розвиток інновацій та підвищення конкурентоспроможності територій.

Європейська Комісія визначає культурні та креативні індустрії як галузі, діяльність яких ґрунтується на творчості, інтелектуальній власності, культурних цінностях та інноваціях. До них належать архітектура, дизайн, музична індустрія, театр, кіно, реклама, видавнича справа, цифрові медіа, мода, ремесла, музеї та культурний туризм.

Системні компоненти та ознаки культурної політики ЄС наведено у табл. 2.

Особливе місце у підтримці культурної сфери посідає програма Creative Europe, спрямована на фінансування міжнародних культурних проєктів,

підтримку мобільності митців, розвиток цифрових культурних сервісів, міжкультурного діалогу та зміцнення європейської культурної ідентичності.

Досвід Німеччини, Франції, Нідерландів та країн Північної Європи демонструє, що найбільш ефективною є модель, за якої держава створює сприятливі умови для розвитку культури, а безпосередню реалізацію проєктів здійснюють органи місцевого самоврядування, громадські організації та приватний сектор.

Особливо успішною є практика створення культурних кластерів, які об'єднують заклади культури, університети, бізнес та органи влади. Такі кластери сприяють розвитку творчого підприємництва, формуванню інноваційних продуктів та підвищенню інвестиційної привабливості територій. Як приклад можна назвати 22@Barcelona (Іспанія), MediaSpree (Німеччина), King's Cross Creative District (Велика Британія), Strijp-S (Нідерланди), Telliskivi Creative City (Естонія) [15].

Для України європейський досвід має особливу цінність у контексті євроінтеграційних процесів. Запровадження сучасних механізмів фінансування культури, розвиток грантових програм, підтримка творчих ініціатив та цифровізація культурної сфери можуть стати важливими чинниками модернізації системи публічного управління.

Цифрова трансформація є однією з найважливіших тенденцій розвитку сучасної культури. Використання інформаційно-комунікаційних технологій суттєво розширює можливості доступу населення до культурних благ та сприяє модернізації діяльності культурних установ.

Пандемія COVID-19, а згодом і повномасштабна війна прискорили цифровізацію культурної сфери України. Значна частина культурних заходів перейшла в онлайн-формат, що дало змогу зберегти культурну активність навіть за умов обмежень. Використання цифрових технологій сприяє розширенню аудиторії, підвищенню доступності культурних ресурсів, популяризації української культури за кордоном, розвитку цифрової грамотності населення, збереженню культурної спадщини.

Водночас цифровізація потребує розвитку інформаційної інфраструктури, удосконалення нормативно-правової бази, захисту авторських прав та підготовки висококваліфікованих кадрів у сфері цифрової культури.

На сучасному етапі розвитку України важливим завданням державної культурної політики є створення ефективної системи підтримки культурних креативних послуг. До пріоритетних напрямів доцільно віднести:

– розроблення довгострокової державної стратегії розвитку культурних і креативних індустрій;

– удосконалення законодавчого регулювання у сфері культури;

– розвиток державно-приватного партнерства;

– збільшення фінансування культурних проєктів;

– стимулювання участі територіальних громад у реалізації культурної політики;

– підтримку творчого підприємництва;

– цифрову трансформацію закладів культури;

– активізацію міжнародної співпраці;

– інтеграцію української культури до європейського культурного простору;

– підготовку фахівців із культурного менеджменту та публічного управління.

Особливу увагу потрібно приділяти розвитку культурних просторів у громадах, які стають осередками соціальної активності, творчої самореалізації та громадянської взаємодії. Вони сприяють не лише культурному розвитку, а й зміцненню місцевої демократії, соціальної згуртованості та економічної активності.

Завершити хочеться цитатою із Декларації Ханчжоу – основного міжнародного документа ЮНЕСКО, прийнятої 17 травня 2013 р. за підсумками конгресу "Культура: ключ до сталого розвитку". "…У зонах, що пережили конфлікти, які супроводжувалися насильством, варто заохочувати відновлення культурної спадщини та проведення культурних заходів, які дадуть громадам, що постраждали, можливість відновити свою самобутність, повернути почуття гідності й відчуття нормального життя, використати універсальну мову культури та розпочати заліковувати шрами, що були залишені війною" [20].

Висновки. Культурні креативні послуги сьогодні є одним із головних чинників розвитку сучасного соціокультурного середовища. Їхня роль виходить далеко за межі задоволення культурних потреб населення, оскільки вони безпосередньо впливають на формування людського капіталу, соціальної згуртованості, громадянської активності, культурної ідентичності та інноваційного розвитку держави.

Особливого значення культурні креативні послуги набувають в умовах сучасних викликів, пов'язаних із цифровою трансформацією суспільства, глобалізаційними процесами та післявоєнним відновленням України. У цих умовах культура є не лише сферою духовного життя, а й важливим інструментом соціальної адаптації населення, психологічної підтримки громадян, збереження національної пам'яті та формування позитивного міжнародного іміджу держави.

Аналіз європейського досвіду показує, що успішний розвиток культурних і креативних індустрій забезпечується поєднанням державної підтримки, активної участі органів місцевого самоврядування, державно-приватного партнерства, сучасних цифрових технологій та широкого залучення громадянського суспільства до реалізації культурної політики.

Для України перспективними напрямами розвитку культурних креативних послуг є цифровізація діяльності закладів культури, удосконалення нормативно-правового забезпечення, підтримка культурного підприємництва, активне використання міжнародних грантових програм, підготовка фахівців із культурного менеджменту та публічного управління; розвиток культурної інфраструктури територіальних громад та інтеграція українського культурного простору до європейського культурного середовища.

Отже, культурні креативні послуги потрібно розглядати як стратегічний ресурс сталого розвитку держави, який забезпечує підвищення якості життя населення, конкурентоспроможності територій та формування сучасного соціокультурного середовища.

Список використаної літератури та джерел

1. Войтенко О. А. Публічне управління сферою культурних послуг України в умовах євроінтеграції : дис. … д-ра філософії : спец. 281 − публічне управління та адміністрування. Львів : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2026. 267 с.

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : офіц. вебсайт / Державна служба статистики України. Електрон. дані. Київ, [2025]. URL: https://www.ukrstat.gov.ua, вільний (дата звернення: 12.07.2026).

3. Про культуру : Закон України від 14.12.2010 № 2778-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17 (дата звернення: 08.07.2026).

4. Задворний С. Креативні індустрії крізь призму конструювання територіальної ідентичності: децентралізаційний контекст. Суспільна географія і картографія: наукова спадщина та сучасні українознавчі студії : матеріали Всеукр. наук. онлайн-семінару з участю закордон. учених, присвяч. 120-літтю від народження проф. Володимира Кубійовича (1900–1985) (Україна, м. Львів, 17 грудня 2020 р.). Львів : Простір-М, 2021. С. 114–119.

5. Кабінет Міністрів України. Про схвалення Стратегії розвитку культури в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках : розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 березня 2025 р. № 293-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-%D1%80 (дата звернення: 11.07.2026).

6. Малиновський В. Я. Публічне управління : навч. Посібник. Київ : Ліра-К, 2023. 312 с.

7. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. [Електронний ресурс] : офіц. вебсайт / Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. Електрон. дані. Київ, [2025]. URL: https://mcsc.gov.ua (дата звернення: 09.07.2026).

8. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / [редкол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін.] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2014. 128 с.

9. Ревко А. Культурна інфраструктура як базис розвитку соціогуманітарного простору регіонів України в умовах трансформаційної економіки. Проблеми і перспективи економіки та управління. Чернігів, 2021. № 3(15). С. 130–136.

10. Руденко О. М. Публічне управління та адміністрування. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 312 с.

11. Телешун С. О., Ситник Г. П., Рейтерович І. В. Публічне управління в умовах суспільних трансформацій. Київ : НАДУ, 2020. 223 с.

12. Український культурний фонд [Електронний ресурс] : офіц. вебсайт / Український культурний фонд. Електрон. дані. Київ, [2021]. URL: https://ucf.in.ua , вільний (дата звернення: 12.07.2026).

13. Флорида Р. Homo creativus. Як новий клас завойовує світ / пер. з англ. М. Яковлєва. Київ : Наш Формат, 2018. 432 с.

14. Benhamou F. The Economics of Cultural Heritage. Cham : Springer, 2020. 170 p.

15. European Commission. Creative Europe 2021–2027. Brussels : European Commission, 2021. URL: https://culture.ec.europa.eu/creative-europe (дата звернення: 10.07.2026).

16. Hesmondhalgh D. The Cultural Industries. 4th ed. London : Sage Publications, 2018. 568 p.

17. Howkins J. The Creative Economy: How People Make Money from Ideas. London : Penguin Books, 2001. 288 p.

18. Landry C. The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators. London : Earthscan, 2008. 352 p.

19. Throsby D. Economics and Culture. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 208 p.

20. UNESCO. Ханчжоуська декларація "Культура: ключ до сталого розвитку", прийнята за підсумками Міжнародного конгресу "Культура: ключ до сталого розвитку", м. Ханчжоу (Китай), 17 травня 2013 р. Paris : UNESCO, 2013. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000221238 (дата звернення: 12.07.2026).

21. UNESCO. Damaged Cultural Sites in Ukraine. Paris : UNESCO Publishing, 2024. URL: https://www.unesco.org/en/ukraine (дата звернення: 12.07.2026).

22. UNESCO. Re|Shaping Policies for Creativity: Addressing Culture as a Global Public Good. Paris : UNESCO Publishing, 2022. URL: https://unesdoc.unesco.org (дата звернення: 10.07.2026).

References

1. Voitenko, O. A. (2026). *Publichne upravlinnia sferoiu kulturnykh posluh Ukrainy v umovakh yevrointehratsii* [Public administration of the sphere of cultural services of Ukraine in the context of European integration]. PhD dissertation, specialty 281 – Public Administration and Management. Lviv : Ivan Franko National University of Lviv. 267 [in Ukrainian].

2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine] (2025). *Ofitsiinyi vebsait* [Official website]. Kyiv. Retrieved from: https://www.ukrstat.gov.ua [in Ukrainian].

3. Verkhovna Rada of Ukraine (2010) *Pro kulturu* [On Culture]: Law of Ukraine No. 2778-VI, 14 December 2010. Retrieved From: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17 [in Ukrainian].

4. Zadvornyi, S. (2021). "Kreatyvni industrii kriz pryzmu konstruiuvannia terytorialnoi identychnosti: detsentralizatsiinyi kontekst" [Creative industries through the prism of constructing territorial identity: decentralisation context], in *Suspilna heohrafiia i kartohrafiia: naukova spadshchyna ta suchasni ukrainoznavchi studii: materialy Vseukrainskoho naukovoho onlain-seminaru z uchastiu zakordonnykh uchenykh, prysviachenoho 120-littiu vid narodzhennia profesora Volodymyra Kubiiovycha (1900–1985)* [Social geography and cartography: scientific heritage and contemporary Ukrainian studies]. Lviv : Prostir-M, 114–119 [in Ukrainian].

5. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025). *Pro skhvalennia Stratehii rozvytku kultury v Ukraini na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2025–2027 rokakh* [On approval of the Strategy for the Development of Culture in Ukraine for the period up to 2030 and approval of the operational action plan for its implementation in 2025–2027]: Order No. 293-r, 28 March 2025. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/293-2025-%D1%80 (Accessed: 11 July 2026) [in Ukrainian].

6. Malynovskyi, V. Ya. (2023). *Publichne upravlinnia* [Public administration]. Kyiv : Lira-K [in Ukrainian].

7. Ministry of Culture and Strategic Communications of Ukraine. (2025). *Ofitsiinyi vebsait* [Official website]. Kyiv. Retrieved from https://mcsc.gov.ua [in Ukrainian].

8. Kovbasiuk, Yu. V., Vashchenko, K. O. and Tolkovanov, V. V. et al. (eds.). (2014). *Mistseve samovriaduvannia v Ukraini: suchasnyi stan ta osnovni napriamy*

modernizatsii [Local self-government in Ukraine: current state and main directions of modernisation]. Kyiv : NADU [in Ukrainian].

9. Revko, A. (2021). "Kulturna infrastruktura yak bazys rozvytku sotsiohumanitarnoho prostoru rehioniv Ukrainy v umovakh transformatsiinoi ekonomiky" [Cultural infrastructure as a basis for the development of the socio-humanitarian space of Ukrainian regions in the conditions of a transformational economy]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia, 3*(15), 130–136 [in Ukrainian].

10. Rudenko, O. M. (2021). *Publichne upravlinnia ta administruvannia* [Public administration and administration]. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].

11. Teleshun, S. O., Sytnyk, H. P. and Reiterovych, I. V. (2020). *Publichne upravlinnia v umovakh suspilnykh transformatsii* [Public administration in the context of social transformations]. Kyiv : NADU [in Ukrainian].

12. Ukrainian Cultural Foundation. (2021). *Ofitsiinyi vebsait* [Official website]. Kyiv. Retrieved from https://ucf.in.ua [in Ukrainian].

13. Florida, R. (2018). *Homo creativus. Yak novyi klas zavoiovuie svit* [The Rise of the Creative Class]. Translated from English by M. Yakovliev. Kyiv : Nash Format [in Ukrainian].

14. Benhamou, F. (2020). *The Economics of Cultural Heritage*. Cham : Springer [in English].

15. European Commission. (2021). *Creative Europe 2021–2027*. Brussels : European Commission. Retrieved from https://culture.ec.europa.eu/creative-europe [in English].

16. Hesmondhalgh, D. (2018). *The Cultural Industries*. 4th edn. London : Sage Publications [in English].

17. Howkins, J. (2001). *The Creative Economy: How People Make Money from Ideas*. London : Penguin Books [in English].

18. Landry, C. (2008). *The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators*. London : Earthscan [in English].

19. Throsby, D. (2001). *Economics and Culture*. Cambridge : Cambridge University Press [in English].

20. UNESCO. (2013). *Khanchzhouska deklaratsiia "Kultura: kliuch do staloho rozvytku"* [The Hangzhou Declaration: Placing Culture at the Heart of Sustainable Development], adopted at the International Congress "Culture: Key to Sustainable Development", Hangzhou, China, 17 May 2013. Paris : UNESCO. Retrieved from https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000221238 [in English].

21. UNESCO. (2024). *Damaged Cultural Sites in Ukraine*. Paris : UNESCO Publishing. Retrieved from https://www.unesco.org/en/ukraine [in English].

22. UNESCO. (2022). *Re|Shaping Policies for Creativity: Addressing Culture as a Global Public Good*. Paris : UNESCO Publishing. Retrieved from https://unesdoc.unesco.org [in English].

THE ROLE OF CULTURAL CREATIVE SERVICES IN SHAPING THE CONTEMPORARY SOCIOCULTURAL ENVIRONMENT

Oksana HNATKOVYCH

Ivan Franko National University of Lviv,
Department of Socio-Cultural Management,
18 Valova Str., Lviv, Ukraine, 79008
e-mail: oksana.hnatkovych@lnu.edu.ua

Ludmyla BELINSKA

Ivan Franko National University of Lviv.
Department of Socio-Cultural Management.
18 Valova Str., Lviv, Ukraine, 79008
e-mail: ludmyla.belinska@lnu.edu.ua

The article examines the role of cultural and creative services as an important factor in shaping the contemporary socio-cultural environment in the context of European integration, digital transformation, and the post-war recovery of Ukraine. The relevance of developing cultural and creative industries as an integral component of the creative economy is substantiated, as these industries contribute to value creation, employment growth, human capital development, and the enhancement of national competitiveness. The study analyzes scholarly approaches to defining the essence of cultural and creative services, their key functions, and their impact on social cohesion, cultural identity, and the sustainable development of territorial communities. The current state of the cultural and creative services sector in Ukraine is characterized, and the consequences of the full-scale war for cultural institutions, the development of creative industries, and the transformation of cultural service delivery are identified. Statistical data on the contribution of creative industries to the Ukrainian economy are presented, while current trends in the digitalization of the cultural sector and the increasing role of international grant support are analyzed. The experience of European Union countries in developing cultural clusters, implementing the Creative Europe Programme, applying modern public governance models, and supporting creative entrepreneurship is examined. The study identifies promising directions for modernizing the public governance system in the field of cultural services in Ukraine, including the improvement of the regulatory framework, the digital transformation of cultural institutions, the development of public-private partnerships, support for cultural projects, integration into the European cultural space, and the training of specialists in cultural management. The scientific novelty of the research lies in the comprehensive substantiation of the role of cultural and creative services as a strategic resource for the socio-cultural development of the state and in identifying modern mechanisms for their effective functioning under wartime challenges and in the process of post-war recovery. The practical significance of the findings consists in the possibility of applying the proposed recommendations by public authorities, local self-government bodies, cultural institutions, and creative industry stakeholders in developing strategies for the advancement of the cultural sector, programs supporting the creative economy, and policies aimed at the sustainable development of territorial communities.

Keywords: cultural services, creative industries, socio-cultural environment, cultural projects, cultural policy, digitalization, European integration.

Стаття надійшла до редколегії 17.08.2026 р.
Прийнята до друку 22.10.2026 р.
Опублікована 11.11.2026 р.

Додаток А

Таблиця 1

Порівняльна характеристика формату надання креативних послуг в Україні*

Показник	До 2022 р.	2022–2024 рр.
Робота музеїв	Переважно офлайн	Частково онлайн
Бібліотеки	Традиційні послуги	Електронні каталоги, цифрові сервіси
Театри	Стаціонарні вистави	Онлайн-трансляції, благодійні покази
Культурні заходи	Масові фестивалі	Локальні та гібридні формати
Фінансування	Державні програми + УКФ	Значна роль міжнародних грантів
Основні напрями	Туризм, фестивалі, мистецтво	Збереження спадщини, цифровізація, підтримка громад

**Джерело: створено на основі [1; 19].*

Таблиця 2

Системні компоненти і ознаки культурної політики ЄС*

Компоненти	Домінантні ознаки
Цілі культурної політики ЄС	● Налагодження культурного співробітництва між країнами-членами ЄС. ● Координація діяльності та співпраця культурних інституцій. ● Навчання спеціалістів і розвиток навичок у сфері культурних і креативних індустрій. ● Посилення співпраці у сфері культурної спадщини та налагодження міжкультурного діалогу. ● Розвиток культурної дипломатії та активізація міжнародних культурних зв'язків. ● Сприяння міжсекторній взаємодії.
Система управління	● Наднаціональний характер управління на основі холістичного підходу, спрямованого на крос-секторальну синергію, узгодженість політик та взаємне навчання. ● Обов'язковість імплементації нормативно-правових актів і рекомендацій країнами-членами ЄС. ● Диверсифікована і багаторівнева інституційна система. ● Формування мереж та залучення неурядових організацій у сфері культури.
Інструменти реалізації	● Стратегічне і тактичне планування (розробка спільноєвропейських стратегій і планів у цій сфері). ● Загальні програми з фінансування проєктів у сфері культури. ● Інструменти громадської участі, благодійність та меценатство.
Організаційно-економічні проблеми розвитку сфери культури	● Проблеми у формуванні спільної європейської ідентичності. ● Наявність диспропорцій у фінансуванні закладів культури. ● Декларативність реалізації спільної європейської культурної політики на рівні деяких держав.

**Джерело: створено на основі [1].*